

NIEUWSBRIEF

Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee

‘Elkaar in reguliere werk meer opzoeken’

Sinds september ben ik directeur Water en Scheepvaart bij Rijkswaterstaat Noord-Nederland. Het was me duidelijk dat er in het waddengebied goed nagedacht was over rampenbestrijding en de daarbij horende oefeningen.

Het is nu zaak dat het Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee doorontwikkeld wordt. Groot pluspunt van dit plan is dat heel goed beschreven is wie welke rol heeft. Er staat scherp in hoe er bestuurlijk en operationeel samen-

gewerkt moet worden. Door energie te steken in het leren kennen van elkaar, kunnen we grote winst boeken. We moeten ervoor zorgen dat we geen individuele estafettelopers zijn, maar goed op elkaar zijn ingespeeld. We moeten met alle partijen blijven oefenen, zodat we van elkaar weten wat verwacht wordt en soepel samenwerken op de momenten dat dat nodig is.

Hoe wij in een crisis functioneren, is in feite een afspiegeling van het reguliere werk. Het is dus heel belangrijk dat alle partijen elkaar ook in het reguliere werk opzoeken, zowel op bestuurlijk als operationeel niveau. Pas dan hebben wij een win-win situatie. Het is cruciaal dat wij elkaar weten te vinden! ■ Y.J. Heijman, directeur Water en Scheepvaart Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Nota Maritieme noodhulp

Komende winter komt het Directoraat Generaal Luchtvaart en Maritieme zaken (DGLM) van het ministerie van Verkeer en Waterstaat naar verwachting met de nota Maritieme noodhulp. Die zal duidelijk maken waar de Kustwacht voor staat, wat de beleidsdoelen zijn en met welke middelen de taken worden uitgevoerd en waar de knelpunten zitten.

Aanleiding voor het opstellen van de nota Maritieme noodhulp is een kritisch rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2005 over het functioneren van de Kustwacht. Vooral het handhavings- en dienstverleningsplan moesten het ontgelden. ‘Deze plannen konden veel duidelijker’, aldus de Rekenkamer. Naar verwachting wordt de nota nog deze winter – na afstemming met onder andere de Kustwacht, Defensie, de KNRM en ook intern binnen Verkeer en Waterstaat – aan de minister aangeboden. Maritieme hulp aan de scheepvaart bestaat uit vier onderdelen: nood-, spoed- en veiligheidsverkeer, *search and rescue*, rampen- en incidentenbestrijding, en maritieme hulpverlening.

Nood-, spoed- en veiligheidsverkeer

Nood-, spoed- en veiligheidsverkeer is een taak van het Kustwachtcentrum. Met een 24-uurs bereikbaarheid en goede communicatieapparatuur hebben medewerkers op het centrum rechtstreeks contact met schepen op de Noordzee en bewaken zij permanent de noodfrequenties. Ook versturen zij berichten aan zeevarenden, weerberichten en veiligheidsberichten.

Search and rescue

Search and rescue gaat over het opsporen en redden van mensen op zee door vrijwilligers van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM). Bij deze reddingsacties wordt ook gebruikgemaakt van helikopters van de Marine, van de *offshore*-industrie en van schepen die in Kustwachtverband varen. Voor de nota zal in kaart worden gebracht waar de meeste ongelukken gebeuren en om welke aantallen mensen het gaat. Vraag is hierbij of de beschikbare *search and rescue*-middelen de risico's afdekken en hoe we hiermee omgaan. Zo zal in de nota een zorgnorm voor SAR worden

Dit is de derde en laatste editie van de Nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee in 2008. De nieuwsbrief geeft achtergrondinformatie over het Coördinatieplan en de toepassing hiervan in de praktijk.

Colofon

De nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee is een uitgave van de Stuurgroep CRW.

Eindredactie: Karin Vaartjes, Ron Veenstra (Provincie Fryslân)

Fotografie: Rijkswaterstaat, Kustwachtcentrum, Hoge Noorden, Rederij Koninklijke Doeksen, Brandweer Groningen

Vormgeving: Klaas Pot (Provincie Fryslân)

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ron Veenstra, secretaris van de Stuurgroep: (058) 292 5070 of r.veenstra@fryslan.nl, crw@fryslan.nl. Of kijk op www.fryslan.nl/crw

geadviseerd om in de gehele Nederlandse Search and Rescue Region (NL-SRR), uiterlijk binnen 90 minuten na de melding een reddingscapaciteit van 16 personen ter plaatse te hebben. Maar hoe staat de Kustwacht bijvoorbeeld gesteld voor een ongeluk met een passagiersschip met 2000 opvarenden? De nota moet ook hier een antwoord op geven.

Rampen- en incidentbestrijding

Ook de rampen- en incidentenbestrijding maakt onderdeel uit van het dienstverleningsplan van de Kustwacht. Rijkswaterstaat Noordzee is verantwoordelijk voor het op orde hebben van de capaciteit voor de bestrijding van milieubedreigende stoffen in zee. In 2006 verscheen hierover de nota Om kwetsbare zee- en deltagebieden te beschermen. Maar rampen- en incidentenbestrijding is meer dan dat, want schepen kunnen bijvoorbeeld op drift raken. Is de noodsleephulp, nu geregeld door de inhuur van de Waker, voldoende en ligt deze sleper wel op de juiste plaats? Dat is na overdracht van taken van DGLM naar RWS Noordzee onderwerp van onderzoek.

Maritieme hulpverlening

Verder behandelt de nota de maritieme hulpverlening. Onderdeel hiervan is de radiomedische dienst. Via het Kustwachtcentrum en de KNRM kan medisch advies worden gegeven of een dokter worden ingevlogen. Bij ernstige ziekte wordt de

patiënt van boord gehaald. Tot slot gaat de nota in op zaken als beschikbare bergingscapaciteit en *places of refuge* (vluchthavens voor schepen in nood). Een nieuw punt dat wordt opgepakt bij de maritieme hulpverlening is brandbestrijding op zee. Uitgangspunt is: trachten te voorkomen dat grote aantallen passagiers moeten worden geëvacueerd tijdens brand aan boord van een *ferry* of cruiseschip. Gekeken wordt naar ervaringen in andere Europese landen bij het invliegen van professionele brandweermannen die de

bemannings aan boord assisteren bij het blussen. Nederland kent dit systeem niet, maar er is wel expertise, bijvoorbeeld bij de gezamenlijke brandweer in Rotterdam en de brandweer in Zeeland.

Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Dick Knoester, (VenW, RWS Noordzee), tel. 070 336 66 33, dick.knoester@rws.nl of Huib Konings (VenW, RWS Noordzee), tel. 070 336 67 97, huib.konings@rws.nl ■ Huib Konings

Bestuurlijke crisisbeheersingsoefening, Groningen

Startsituatie

“Een chemietanker op weg van de Noordzee naar de Eemshaven raakt in de scheepvaartroute boven de Waddeneilanden (ter hoogte van Schiermonnikoog) in de problemen. Het schip raakt door een motorstoring onbestuurbaar en wordt door een containerschip aangevaren. Door de aanvaring verliest het containerschip enkele containers met o.a. kunstmest en arseenpentoxide en de tanker verliest 250 ton olie ter hoogte van de aanlooproute naar de Eemshaven. De containers zijn door het kustwachtvliegtuig getraceerd en drijven via het Boschgat (tussen Schiermonnikoog en de Rottumerplaat) richting de Groningse kust”.

Waddentransfer

Met dit incident werden 66 bestuurders en operationeel verantwoordelijken, verdeeld over 4 teams uit Fryslân en Groningen, geconfronteerd tijdens de bestuurlijke crisisbeheersingsoefening Waddentransfer op 6 oktober 2008.

Doel

Het hoofddoel van de oefening was het oefenen en testen van de informatieoverdracht en de overdracht van de (bestuurlijke) coördinatie van het Beleidsteam Waddenzee naar de regio Groningen. Dit is conform de geldende afspraak in de coördinatie-regeling dat indien de gevolgen

(effecten) van een incident uitsluitend in de provincie Groningen zijn de informatie en coördinatie wordt overgedragen. Maar er moest allereerst duidelijk worden wat de effecten waren en waar de gevolgen zouden optreden. In de loop van ochtend werd dit duidelijk en kwam de focus van het BTW te liggen op de wijze van informatieoverdracht en afstemming tussen de operationeel leiders en het BTW en RBT Groningen.

BTW, RBT Groningen en 2 ROT's

Het Beleidsteam Waddenzee, het BTW dat nu voor de vierde maal werd geoefend, kwam in de ochtend onder voorzitterschap van de Friese Commissaris van de Koningin

John Jorritsma bijeen. De operationeel leider van ROT Fryslân, Rien van de Ven, bracht de operationele informatie in het BTW waaruit bleek dat de effecten alleen in de provincie Groningen zouden optreden. 's Middags werd het stokje overgenomen door de operationeel leider in Groningen, Roelf Knoop, en het Regionaal Beleidsteam Groningen onder voorzitterschap van Commissaris van de Koningin Max van den Berg. Aan de oefening deden behalve provincies en gemeentes ook hulpverleningsdiensten, brandweer, politie, Rijkswaterstaat, waterschap, LNV en justitie mee.

“Tijdens mijn kennismaking met het CRW eerder dit jaar noemde ik al het belang van elkaar kennen. Deze oefening met de gifcontainers in de Waddenzee heeft mijn opvatting alleen maar versterkt. Vanuit de voorzittersrol die ik voor het eerst mocht vervullen heb ik ervaren hoe belangrijk het is dat informatie vanuit alle betrokken organisaties bij elkaar komt op één punt. Het is wezenlijk om zo snel mogelijk in gezamenlijkheid een aanpak en een communicatiestrategie te bepalen. En dat onder tijdsdruk, want zelfs in een oefensetting doet zich dat al nadrukkelijk gevoelen! Als mensen en organisaties elkaar al kennen en op elkaar zijn ingespeeld scheelt dat tijd. Tijd die we op dat moment beter kunnen gebruiken om de schade voor mens en omgeving zoveel mogelijk te beperken.” ■ J.A. Jorritsma, Commissaris van de Koningin in de provincie Fryslân

**Reactie
Operationeel
Leider**

Thomas Faber, commandant van Brandweer Groningen en regisseur van deze oefening, vertelt: “Wij hebben de complexiteit van een aanvaring

op de Noordzee met effecten naar de Waddenzee en de Groninger kustgemeenten geoeft. Goed om dit scenario met elkaar te behandelen en vooral ook met elkaar af te spreken hoe we elkaar kunnen helpen bij de bestrijding”.

Evaluatie

De oefening is georganiseerd door adviesbureau EnSaCo uit Den Helder en gefaciliteerd door de regionale brandweer van

Groningen. De oefening is waargenomen door waarnemers van EnSaCo, gemeenten en de veiligheidsregio Noord Holland Noord. Op basis van de waarnemingen en deelnemersevaluaties wordt een evaluatieverslag opgesteld. De bevindingen worden vastgelegd in een evaluatierapportage die in januari 2009 wordt afgerond. ■ Werner van der Meer (oefenbegeleiding EnSaCo) en Thomas Faber (commandant Brandweer Groningen)

Rampbestrijdingsplan Veerdiensten Waddenzee ondertekend

Het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten Waddenzee is een feit. Op 22 oktober ondertekenden acht burgemeesters dit plan tijdens een officiële bijeenkomst in Harlingen.

Wat is dit voor plan?

In dit rampbestrijdingsplan zijn de taken van alle bij de bestrijding van een incident met een veerboot op de Waddenzee betrokken diensten beschreven. Het plan is gemaakt voor de veerdiensten tussen de Nederlandse Waddeneilanden en de vaste wal en het verkeer tussen Eemsmond en Borkum, met uitzondering van de veerdienst Den Helder - Texel. Deze laatst genoemde verbinding heeft reeds een apart rampbestrijdingsplan.

Het plan ligt er. En nu?

Het plan moet nu worden geïmplementeerd, o.a. bij de veerdiensten, de diverse meldkamers, de Hulpverleningsdiensten, de Kustwacht, Rijkswaterstaat en alle overige betrokken organisaties zoals de KNRM en

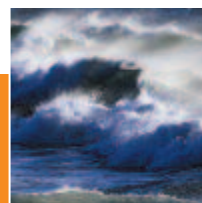
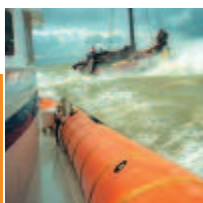
de Brandweer. Al deze organisaties zijn vertegenwoordigd in het Waddenzeebrede Waddexoverleg, de operationele werkgroep waarin de drie betrokken Veiligheidsregio's en de waterpartijen samenwerken. Waddex is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van de oefenjaarplannen waarin de diverse oefeningen met de veerboten worden vastgelegd. Op 4 maart 2009 wordt een grote oefening gehouden.

Reactie rederij Koninklijke Doeksen

Paul Melles, directeur van rederij Koninklijke Doeksen, reageerde op Omrop Fryslân Radio als volgt op de ondertekening: “Ik vind het een goede ontwikkeling dat er nu een specifiek plan voor Wadderveerdiensten is, een concreter plan van aanpak onder het algemene Coördinatieplan. Het mooie van dit plan dat er ook echt mensen van de werkvloer bij betrokken zijn. Als veerdienst hebben wij onze interne veiligheidsprocedures en communicatieschema's en we trainen heel veel. Brand aan boord van een veerboot is doorgaans

rampzalig, en we moeten er ook heel veel aan doen om a) dit te voorkomen en b) als het gebeurt, om het heel snel in te perken. Daarin wordt heel veel geld en tijd door de veerdiensten gestoken. Vooralsnog zal onze aandacht vooral uitgaan naar het voorkomen van rampen. Mocht het onverhoopt toch gebeuren, dan is het nu heel goed dat er een concreet draaiboek klaar ligt hoe om te gaan bij een ramp met een veerboot. In zo'n noodsituatie zijn een goede coördinatie en goede duidelijke richtlijnen zoals wie is in charge, wie doet wat, dat je van elkaar de draaiboek goed doorneemt en oefent, van wezenlijk belang”.

Noot van de redactie: Het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten is te downloaden via www.fryslan.nl/crw (Digitale documenten)

Melding, alarmering en informatie-management

Stand van zaken door A.J. Kram, projectleider expertgroep

Vanuit de Waddex-werkgroep Melding en Alarmering is belangrijke input geleverd aan de Waterrand Expertgroep Melding, Alarmering en Informatie-management. Het aannemen van een melding van een incident en het alarmeren van de hulpverleningsdiensten is de eerste stap in het opstarten van een incidentbestrijdingsorganisatie. Verder is het goed organiseren van een voortdurende informatie-uitwisseling een belangrijk onderdeel bij de incidentbestrijding.

In de expertgroep Melding, alarmering en informatie-management van Waterrand (en Waddex) zijn oplossingen gezocht voor de complicerende factoren die incidenten op het water met zich meebrengen. Hieronder zijn de belangrijkste Waterrand voorstellen weergegeven):

- Verschillende soorten meldkamers hebben een rol en sturen operationele eenheden aan.
Oplossen door helder vast te leggen hoe de melding en alarmering dient te verlopen en wie erbij zijn betrokken en welke (door)melding gewenst is op basis van het schematische overzicht.
- Vaak zijn er meerdere Gemeenschappelijke meldkamers (GMK) en/of Verkeersposten van de nautisch beheerder (VP) betrokken.
Oplossen door aan te geven wanneer, welke GMK en VP een bovenregionale, coördinerende taak krijgt.
- Er bestaan geen vaste structuren, protocollen en afspraken voor incidenten op het water.
Oplossen door een heldere werkstructuur tussen de betrokken meldkamers, standaard uitvraagprotocollen, alarmeringsprotocollen en meldingsclassificaties vast te stellen.
- Bij de bestrijding van een incident op het

water is een veelheid aan actoren betrokken van uiteenlopende disciplines, die voor te nemen besluiten afhankelijk zijn van de juiste informatie.

Oplossen door met netwerkkaarten de actoren in kaart te brengen, inclusief de communicatielijnen en communicatiebehoefte.

- Op de incidentlocatie is vaak behoefte aan coördinatie (mede doordat het incident niet altijd zichtbaar is).
Oplossen door een on scene coordinator aan te wijzen die voor een goed totaalbeeld van het incident-verloop kan zorgen bij de deelnemende partijen en indien van toepassing het CoPI.
- Er is sprake van andere communicatiesystemen op het water dan op het land.
Oplossen door de informatie-uitwisseling tussen land- en waterpartijen volgens vaste modellen in te richten (verbindingsschema's).
- Er worden verschillende terminologieën gebruikt.
Oplossen door een het gebruik van een eenduidige begrippenlijst, een informatie-manager in het CoPI, een integraal operationeel informatieplan op regionaal niveau en netcentrisch werken.

Bij de bespreking van de voorstellen op 10 oktober in de Denktank van Waterrand is gebleken dat deze zich kan vinden in de bovengenoemde voorstellen en de concrete operationele uitwerking daarvan. Wel werd de voorkeur uitgesproken voor één vaste coördinerende meldkamer per Samenhangend risicowatersysteem (SRWS) voor waterincidenten. Het Waddexoverleg zal de CRW Stuurgroep hier aanvullend over adviseren.

Stuurgroep CRW

Ramp op de Waddenzee?

Het Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee (CRW) schrijft voor wat er dan moet gebeuren. Toch valt er niet te werken met een coördinatieplan wanneer dit niet bekend is bij de betrokken bestuurders. Het plan moet geïmplementeerd, geoefend en bijgehouden worden. En dat is waar de Stuurgroep (voorheen Beheercommissie) CRW op toeziet.

De directies van de drie veiligheidsregio's, het ministerie van LNV, Rijkswaterstaat, het Kustwachtcentrum, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de coördinerende provincie Fryslân zijn vertegenwoordigd in de Stuurgroep.

De Stuurgroep vergadert twee tot drie keer per jaar.

Volgende vergaderdatum

Stuurgroep CRW

De eerstvolgende vergadering van de Stuurgroep CRW is in mei 2009.

Varia

Bijeenkomst AOV ambtenaren kust- en eilandgemeenten 20 november bij het KWC (kustwachtcentrum)

Om de voortgang van het CRW en hieraan gerelateerde onderwerpen periodiek met de Ambtenaren Openbare orde en Veiligheid te bespreken wordt er jaarlijks een bijeenkomst belegd. Het overleg van 20 november stond in het teken van de kennismaking met de Kustwacht, het opplan SAR, de risicoanalyse van de Waddenzee door RWS, de voortgang van de Waddexactiviteiten en de afronding van de evaluatie van het CRW en de omvorming van het CRW naar een Incidentbestrijdingsplan. De bijeenkomst

had een interactief karakter en zal mede gezien de belangstelling zeker een vervolg krijgen.

Overleg rederijen - Waddex structureel

Na de ondertekening van het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten Waddenzee is het zaak om het plan op operationeel niveau verder tot leven te brengen. Naast de organisatie van de verschillende soorten operationele en bestuurlijke oefeningen is het hebben van een structureel overleg met de rederijen essentieel. De voorzitter van het Waddex heeft nu de afspraak gemaakt twee maal per jaar met de rederijen overleg te

voeren. Daarbij wordt naast de oefeningen gesproken over het bij elkaar waarnemen en de interne veiligheidsafspraken en draaiboeken. De contactpersonen van de rederijen zijn Rolf Bouwman (AG Ems), Alex Cofino (TESO), Richard de Vries (Doeksen) en Jan Hoekstra (WPD).

Meerjaren Multidisciplinair Opleiding en oefenbeleidsplan 2009 - 2013, CRW Jaarprogramma 2009 en Oefenjaarplan 2009

zijn op 28 november ter vaststelling aan de CRW Stuurgroep voorgelegd. De plannen zijn na vaststelling digitaal beschikbaar op www.fryslan.nl/crw.